

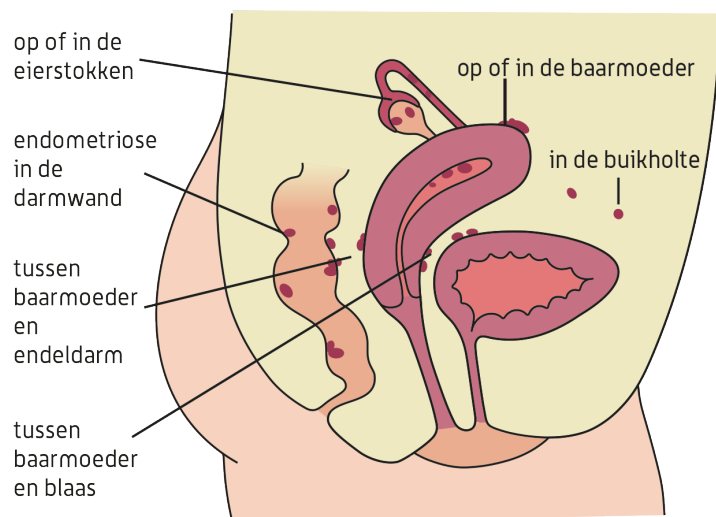
Endometriose

Endometriose is een aandoening van het endometrium. Dit is het slijmvlies dat de binnenkant van de baarmoederholte bekleedt. Bij endometriose groeit er baarmoederslijmvlies (endometrium) op plaatsen waar het niet hoort: buiten de baarmoeder (in de buikholte) of in de wand van de baarmoeder. Het is een goedaardige aandoening die alleen voorkomt bij vrouwen in de vruchtbare levensfase.

De klachten zijn wisselend: sommige vrouwen merken er niets van, anderen hebben veel klachten, zoals pijn bij menstruatie, vrijen of plassen. Soms wordt endometriose toevallig ontdekt, bijvoorbeeld bij een (kijk)operatie in de buik.

Op welke plaatsen komt het voor?

Endometriose zit vaak in het onderste deel van de buikholte, net onder het buikvlies. Het buikvlies bekleedt alle organen in de buikholte: de baarmoeder en de eileiders, maar ook de blaas en de darmen. Het afwijkende slijmvlies zit vaak aan de voorzijde van de baarmoeder, tegen de blaas, of aan de achterzijde van de baarmoeder, bij de dikke darm. Endometriose kan ook in de eierstokken voorkomen.

Het bloed dat tijdens de menstruatie uit de endometrioseplekjes vrijkomt, hoort zich dan op in de eierstokken. Zo ontstaan holten (cysten) die gevuld zijn met bloed. Omdat oud bloed op chocolade lijkt, spreekt men ook wel van chocoladecysten. De medische term daarvoor is endometriomen. Een enkele keer zit de endometriose in of op de darm of in de blaas. Ook kan de afwijking ontstaan in een litteken na een buikoperatie of in een knip of scheur van de schede na een bevalling. Zeer zeldzaam is endometriose buiten de buikholte, zoals in de navel of in de longen.

Hoe vaak komt het voor?

Ongeveer de helft van de vrouwen in de vruchtbare levensfase heeft een heel lichte vorm van endometriose die geen klachten veroorzaakt. Ernstiger vormen veroorzaken vaker pijn en vruchtbaarheidsproblemen.

Het verloop

Het verloop van endometriose valt moeilijk te voorspellen. Bij sommigen geneest het spontaan, bij anderen niet. Soms breidt het zich in de loop der jaren uit. Endometriose komt alleen voor in de levensfase waarin vrouwen menstrueren. Na de overgang, als de eierstokken geen oestrogenen meer maken, wordt geen baarmoederslijmvlies meer opgebouwd en afgestoten. De menstruaties houden dan op en ook de endometriose komt tot rust. Het slijmvlies blijft wel aanwezig, maar veroorzaakt geen klachten.

Oorzaken

Elke maand bouwt het lichaam nieuw baarmoederslijmvlies op. Hormonen uit de eierstokken (oestrogenen) regelen dit. Aan het einde van de menstruatiecyclus maken de eierstokken minder van deze hormonen. Het opgebouwde slijmvlies wordt dan afgestoten: de menstruatie. Ook het baarmoederslijmvlies dat buiten de baarmoeder zit (de endometriose) reageert op deze hormoonveranderingen. Ook op die plekken ontstaan zo kleine bloedingen.

Bij een normale menstruatie stroomt het meeste bloed via de vagina naar buiten. Een klein beetje bloed gaat de andere kant op en komt via de eileiders in de buikholte terecht. Zo belandt ook wat baarmoederslijmvlies in de buikholte. Het kan zich daar innestelen, waardoor endometriose ontstaat.

Bij bijna elke vrouw komt tijdens de menstruatie wel wat bloed in de buikholte, maar niet elke vrouw krijgt endometriose. Kennelijk spelen nog andere factoren een rol, zoals het afweersysteem. Ook erfelijkheid is van invloed: endometriose komt vaker voor bij vrouwen waarvan een zus of de moeder het ook heeft.

In derdewereldlanden komt het juist minder vaak voor. Daar krijgen vrouwen op jongere leeftijd kinderen en zijn ze vaker zwanger. Vrouwen in westerse landen hebben daardoor tijdens hun leven meer menstruaties, waardoor de kans op endometriose toeneemt. Uit dierproeven blijkt dat milieuvervuiling met bijvoorbeeld dioxinen en pcb's de kans op endometriose verhoogt. Of dit ook bij de mens een rol speelt, is nog onduidelijk.

Symptomen

Endometriose kan klachten veroorzaken, maar dat hoeft niet. Of en welke klachten optreden, is moeilijk te voorspellen. Sommige vrouwen hebben uitgebreide endometriose, maar nauwelijks of geen klachten, terwijl anderen met een milde vorm wel veel klachten hebben. De meest voorkomende klachten zijn;

- **Pijnlijke menstruatie (dysmenorroe)**

Pijnlijke menstruaties die al vanaf de puberteit bestaan, hebben vaak een andere oorzaak dan endometriose. Bij endometriose ontstaat de menstratiepijn later en neemt bij het ouder worden toe. Aanvankelijk is er alleen pijn tijdens de menstruatie, maar op latere leeftijd kan de pijn steeds eerder optreden. Soms is er zelfs chronische pijn, die bij de menstruatie verergert. Menstratiepijn duidt echter niet altijd op endometriose: het kan ook een andere oorzaak hebben.

- **Pijn bij geslachtsgemeenschap (dyspareunie)**

De pijn bij endometriose zit diep in de buik. De oorzaak zijn de endometrioseplekjes bovenin de schede. Pijn aan de ingang van de schede heeft meestal een andere oorzaak. Pijn bij het vrijen heeft vaak ook te maken met andere factoren, zoals vervelende seksuele ervaringen in het verleden of minder zin hebben in vrijen.

- **Klachten bij de ontlasting**

Als endometriose in de darm zit, kan dat problemen met de stoelgang geven zoals moeizame en/of pijnlijke ontlasting. Soms groeit endometriose onder het darmslijmvlies, wat bloedverlies uit de anus kan geven. Dit gebeurt vaak tijdens de menstruatie, maar soms ook daarbuiten. Meestal heeft bloedverlies uit de anus echter een andere oorzaak, zoals aambeien.

- **Plasklachten**

Plasklachten, zoals pijn bij het plassen of vaker aandrang, kunnen met endometriose te maken hebben, maar hebben vaak een andere oorzaak. Een enkele keer is er ingroei van endometriose in de blaas. De urine kan dan tijdens de menstruatie bloederig zijn.

- **Sociale gevolgen**

Pijnklachten hebben soms nare gevolgen. Soms is de pijn bij de menstruatie zo hevig dat u thuis moet blijven. Pijn bij het vrijen kan bijdragen aan relatieproblemen. Aarzel niet dergelijke problemen met de gynaecoloog of huisarts te bespreken.

- **Verminderde vruchtbaarheid**

Ernstige vormen van endometriose met chocoladecysten en/of verklevingen, bemoeilijken nogal eens het zwanger worden. Kleine plekjes endometriose op het buikvlies hebben waarschijnlijk nauwelijks betekenis voor de vruchtbaarheid. Ze komen regelmatig voor, zowel bij vrouwen die vlot zwanger worden als bij vrouwen die daar problemen mee hebben.

Onderzoeken

Om na te gaan of uw klachten veroorzaakt worden door endometriose, zal de gynaecoloog u inwendig onderzoeken. Daarnaast geeft een echo en bloedonderzoek soms aanvullende informatie. Een kijkoperatie (laparoscopie) met weefselonderzoek kan duidelijk maken of er inderdaad sprake is van endometriose.

Echografie

Beeldvorming via geluidsgolven

Zie: <https://www.antoniusziekenhuis.nl/echografie>

CT-scan

Onderzoek naar afwijkingen aan longweefsel, bloedvaten, organen, botten

Zie: <https://www.antoniusziekenhuis.nl/ct-scan-computer-tomografie>

Behandelingen

Bij endometriose zijn verschillende behandelingen mogelijk met medicijnen, een operatie of een combinatie

van beide.

Behandeling met medicijnen

- Hormonen
- Orale anticonceptie (de pil)
- Progesteronpreparaten
- LH-RH-agonisten.

Behandeling door een operatie

- Kijken in de buik (laparoscopie)
- Laparotomie

Endometriose

Alle behandelingen op een rij

Zie: <https://www.antoniuziekenhuis.nl/endometriose-behandelingen>

Kijkoperatie in de buik

Diagnostische en therapeutische laparoscopie

Zie: <https://www.antoniuziekenhuis.nl/laparoscopische-operatie-diagnostische-laparoscopie>

Expertise en ervaring

Het St. Antonius Endometriosecentrum behandelt en begeleidt vrouwen met endometriose. Ons multidisciplinair team streeft er naar u een behandeling op maat te geven, waarbij de laatste technieken en inzichten ingezet kunnen worden. U kunt bij ons rekenen op een vast aanspreekpunt bij onze poliklinieken in Utrecht, Nieuwegein en Woerden.

Het St. Antonius Endometriosecentrum voldoet aan de eisen van de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie en de Endometriose Stichting.

Meer informatie

Websites

- De Endometriose Stichting (<http://endometriose.nl/>)
- Freya (<http://www.freya.nl/>)

Gerelateerde informatie

Specialismen

- Gynaecologie (<https://www.antoniuziekenhuis.nl/specialismen/gynaecologie>)
- Chirurgie (<https://www.antoniuziekenhuis.nl/specialismen/chirurgie>)
- Radiologie (<https://www.antoniuziekenhuis.nl/specialismen/radiologie>)

- Pijnbestrijding (<https://www.antoniusziekenhuis.nl/specialismen/pijnbestrijding>)
- Urologie (<https://www.antoniusziekenhuis.nl/specialismen/urologie>)
- Fysiotherapie (<https://www.antoniusziekenhuis.nl/specialismen/fysiotherapie>)

Contact Gynaecologie

T 088 320 62 00